

Сборник материалов научно-практической конференции с международным участием, посвященной 100-летию Ташкентской медицинской академии,

«100 лет Ташкентской медицинской академии – эпоха больших свершений и открытий»

2

022 годг.
Ташкент,
Узбекистан

Toshkent tibbiyot akademiyasi tashkil etilganining 100 yilligiga bag'ishlangan

"Toshkent tibbiyot akademiyasiga 100 yil – buyuk ishlar va yangikashfiyotlar davri" mavzusidagi xalqaro ilmiy-amaliy anjumani materiallari to'plami

2

022 yil Toshkent

---

sh., O'zbekiston

Collection of materials of the scientific and practical conference with international participation, dedicated to the 100th anniversary of the Tashkent Medical Academy,

"100 years of the Tashkent Medical Academy – the era of great achievements and discoveries"

2022

Tashkent, Uzbekistan

TIBBIYOT TA'LIMI UCHUN INNOVATSION MAHSULOTLARNI ISHLAB CHIQRISHDA AXBOROT- HISOBLASH TEXNOLOGIYALARINI QO'LLASH.

**Samatova L.D., Bobojonova Sh.D. Toshkent tibbiyot
akademiyasi, O'zbekiston**

Bizning idrok qilish imkoniyatlarimiz uch o'lovli fikrlashni cheklaydi, bu esa bir-birining ostida joylashgan ob'ektlarning joylashishini tushunishni qiyinlashtiradi. Boshqa tomondan, inson organlari va anatomik tuzilmalarining faqat tashqi ko'rinadigan shaklini o'rganish tor va cheklangan bilimlar bo'limi hisoblanib, bu ma'lumotlar nafaqat organlar va to'qimalarning vizual xususiyatlarini idrok etish, balki bir vaqtning o'zida uning barcha xususiyatlarini integral baholash bilan to'ldirilishi kerak. Hisoblash anatomiyasining eng muhim printsiplari – bu kompyuter fanlari nuqtai nazaridan inson anatomiyasidagi ma'lumotlar qatlamlar bilan ifodalanishi mumkinligini aniqlaydigan yondashuv. Ma'lumotlarning turli qatlamlariga, masalan, tekstura xaritasi, elastik xususiyatlar xaritasi, elektr faollik xaritasi, mikroskopik ma'lumotlar kiradi. Ularning kombinatsiyasi, masalan, superkompyuterlarni modellashtirishda, ilgari kirish imkoni bo'lmagan yangi fundamental va amaliy ma'lumotlarni samarali olish imkonini beradi.

Inson a'zolari va anatomik shakllanishlarining uch o'lovli chegaralari topologiyasini inson tanasi ichidagi har bir nuqtaning joylashishini matematik jihatdan asoslangan tavsifi bilan o'rganish morfologiyaning yangi tarmog'i – 3D anatomiya yoki uch o'lovli anatomiya hisoblanadi. Hisoblash anatomiyasini o'rganishning fundamental uslubiy yondashuvlarini amalga oshirish maqsadida Samara davlat tibbiyot universiteti professori A.V. Kolsanov rahbarligida inson tanasining yuqori realistik anatomik modelini ishlab chiqish uchun "Tana ichi anatomiyasi" nomli uch o'lovli anatomiya atlasini yaratildi. Ushbu model asosida inson tanasining uch o'lovli modeli bilan virtual ishlash uchun dasturiy-apparat majmuasi – "Pirogov" interaktiv anatomik jadvali yaratildi. Ishlab chiqilgan interaktiv jadval tizimning alohida ob'ektlarini, shu jumladan inson tanasining organlari va tizimlarining munosabatlarini emas, balki anatomik qatlamni bir butun sifatida o'rganish; qo'shimcha funksiyalarni ta'minlash orqali o'quv materialining ko'lamini sezilarli darajada kengaytiradi: turli anatomik ob'ektlarni bir-biri bilan taqqoslash imkoniyati (shu jumladan norma va patologiyada), qo'shimcha diagnostika materiallarini o'rganish (KT, MRI, ultratovush ma'lumotlari) imkonini beradi. Jadvalda bir nechta ish rejimlari mavjud: 3D ob'ektlar bilan interaktiv ishlash uchun "Ko'rish"; juft a'zolar, norma va patologiyalarni, shuningdek, turli xil patologiyalarni o'zaro solishtirish uchun "taqqoslash"; normal va patologik sharoitlarda a'zolarning gistologik kesmalarini ko'rish imkonini beradi; qo'shimcha diagnostika ma'lumotlari, ya'ni KT, MRT, ultratovush ma'lumotlari uchun "Diagnoz"; "Pirogov kesmalari" – anatomik modelning qatlamli tuzilishini ko'rish imkoni uchun 3 ta tekislikda kesmalar qilish mumkin; "3D-rekonstruksiya" – Samara davlat tibbiyot universitetida ishlab chiqilgan 3D-tomoshabin yordamida KT, MRT yoki ultratovush tekshiruvidan olingan DICOM formatidagi ma'lumotlar asosida haqiqiy bemor organlarining uch o'lovli modelini qurish mumkin; "Bilimlar sinovi" – olingan bilimlar sifatini tekshirish testlar tuzish.

Pirogov interaktiv anatomik jadvalidan foydalangan holda topografik anatomiya bo'yicha darslarni o'tkazishga imkon beradigan o'quv modullari ishlab chiqilmoqda. Hisoblash anatomiyasi texnikasi orqali jarrohlik operatsiyalari modelini tuzish imkonini beradi.

Xulosa. Shu tarzda o'rganiladigan odam morfologiyasi jadal rivojlanayotgan va yuqori fundamental va amaliy ahamiyatga ega bo'lgan eng dolzarb fanlardan biriga aylanib bormoqda. Uni amalga oshirish faqat elektron hisoblash mashinalari yordamida amalga oshishi inson ongining navbatdagi yutug'i, insoniyatning olam asoslarini bilish yo'lidagi insonparvarlik g'alabasidir.

SHAKLLANTIRISHDA IJTIMOÏY FANLARNING ANAMIYATI.....	231
Niyozova N.Sh.	231
ИННОВАЦИОННЫЙ ПОДХОД В ОБУЧЕНИИ ФИЛОСОФСКИХ ДИСЦИПЛИН	232
Норкулов С.Д., Атамуратова Ф.С.	232
<i>RHEUM TATARICUM L.</i> ЎСИМЛИГИ ИЛДИЗЛАРИ ТАРКИБИДАГИ МАКРО ВАМИКРОЭЛЕМЕНТЛАР МИҚДОРИНИ АНИҚЛАШ.....	233
Пазилбекова З.Т., Жоллибеков Б., Аксеитов Ж.Ж., Темирбекова М.М.....	233
ТИББИЙОТДА IPBOARD - ELEKTRON DOSKALARI YORDAMIDA	236
Ro'latbayeva V.S., Sobirova S.K.	236
СОЗДАНИЕ КРОВООСТАНАВЛИВАЮЩЕГО И РАССАСЫВАЮЩЕГОСЯБИОМАТЕРИАЛА НА ОСНОВЕ КОЛЛАГЕНА	237
Раджабов О.И., *Гульманов И.Д., Атажанов А.Ю., Тураев А.С.....	237
СТРУКТУРИРОВАНИЕ КОЛЛАГЕНА ДЛЯ ПОЛУЧЕНИЯ ПЛЕНОЧНОГОБИОМАТЕРИАЛА	238
Раджабов О.И., Атажанов А.Ю., Тураев А.С., *Муйдинов Н.Т., Баратов К.Р.....	238
MULTIMEDIA TECHNOLOGIYASINING TA'LIM SOHASIDAGI ANAMIYATI.....	239
Sabirova S.Q., Otajonova M.U	239
ТИББИЙОТ ТА'LIMI UCHUN INNOVATSION MAHSULOTLARNI ISHLAVSCHIQRISHDA AXBOROT- HISOBLASH TECHNOLOGIYALARINI QOLLASH. 240	
Samatova L.D., Bobojonova Sh.D.	240
TALABALAR VA MURABBIYLARNING AKADEMIK HARAKATCHANLIGI.....	241
Samatova L.D., Bobojonova Sh.D.	241
ЦИФРОВАЯ МЕДИЦИНСКАЯ ЭКОСИСТЕМА: ГЕНЕЗИС И ПЕРСПЕКТИВЫРАЗВИТИЯ.....	241
Сайфуллаева Д.И., Базарбаев М.И.	241
МОРФОЛОГИЧЕСКАЯ ОЦЕНКА КОСТНО-СУСТАВНОЙ СИСТЕМЫ КРЫС ПРИАЛЛОКСАНОВОМ ДИАБЕТЕ	243
Шатурсунова М.А.	243
ИССЛЕДОВАНИЯ ПРОТИВОВОСПАЛИТЕЛЬНОЙ АКТИВНОСТИ МЕЗСОЗИФЕНАУ КРЫС ПРЕПУБЕРТАТНОГО ВОЗРАСТА.	244
Собиров Э.Ж.....	244
ХРОНИЧЕСКИЙ ПАНКРЕАТИТ КАК МЕДИКО- СОЦИАЛЬНАЯМУЛЬТИДИСЦИПЛИНАРНАЯ ПРОБЛЕМА.....	245
Тулкунова Ш.А.....	245
КИМЙОВИЙ ВО'YOQLAR BILAN ISHLOVCHI XODIMLARDA PARODONTKASALLIKLARI RIVOJLANISHI VA TARQALISHI	246
Usmonov R.J., Gulmanov I.D., Nortayev A.B.....	246
МЕСТНО КРОВООСТАНАВЛИВАЮЩЕЕ ДЕЙСТВИЕ ОКСИЦЕЛЛЮЛОЗЫ НАМОДЕЛИ ПАРЕНХИМАТОЗНОГО КРОВОТЕЧЕНИЯ	248

Хабибуллаев Ж.А., Абдурахмонов Ж.А., Шомуротов Ш.А., Ахмедов О.Р., Тураев А.С....248

ОПРЕДЕЛЕНИЕ АГГЛЮТИНОГЕНОВ А, В, Н В ПЯТНАХ
СПЕРМЫ, ПОДВЕРГНУТЫХ ФИТАГГЛЮТИНАЦИОННОМУ
ИССЛЕДОВАНИЮ249